MERKAŠ

GORAN

GORAN MERKAŠ

Kazališni plakati

CENTAR ZA KULTURU ČAKOVEC

Čakovec, listopad 1996.

Crteži

GALERIJA MIROSLAV KRALJEVIĆ

IPC INA-NAFTAPLIN

Zagreb, 1996.

Slikarstvo Gorana Merkaša, tog zainteresiranog i kritički otvorenog pratioca naših likovnih i kulturnih zbivanja, rasprostire se na dva matična polja osobne slikarske zaokupljenosti: *crtež* i *grafičko oblikovanje*. Na dvije, gotovo sinhronizirane, samostalne izložbe u Čakovcu i Zagrebu, umjetnik predstavlja odvojeno ta dva likovna segmenta ukazujući na svoj umjetnički opus, koji je samo prividno oprečan. Jer kao i u stvarnosti Goranu dizajn život znači, a crtež intimu. Zajedno ljubav!

Priznajem da sam razmišljala kako predstaviti Gorana Merkaša tekstom u jednom katalogu za dvije izložbe? Kako nadoknaditi Zagrepčanima sliku Merkaševih kazališnih plakata, koje neće vidjeti na izložbi u svom gradu? Kako biti sugestivniji u Čakovcu, koji poznaje dobro Merkaša i živi s njegovim djelom, od doživljaja te mnogobrojne publike? Odlučila sam krenuti jedinim mogućim putem: slijediti svoje osjećaje ne zlorabeći struku.

CRTEŽI

Suština slikarskog znaka Gorana Merkaša je u crtežu i osjećaju sudbine. To je ona zadana konstanta unutar koje se nižu slike svijesnog i podsvijesnoga, prepoznatljivog i izmaštanoga; portreti i autoportreti, aktvi i anatomski dijelovi tijela, erotske sekvence i porno... Slikarski prizori i kvadrati stripa, crtež i slika, boja i trag olovke, riječi... Kolaž od nacrtanog i razmišljanog. Sposobnost vizualnog mišljenja je potpuna! U biti Merkaševe poetike je ljudska sudbina, čovjekova tragična potraga za sobom, želja za potvrdom u svijetu na koji smo osuđeni, u kome se gubimo... To je poetika nemoći i razorne stihije, tragične usamljenosti i otuđenje. To je i crtačko-slikarska igra simbolima i aluzijama. Merkašev svijet je groteskan i nedokučiv, tjeskoban i apsurdan. Zato to slikarstvo često djeluje neobično, šokantno, razorno. Ali, to je istodobno, i slikarstvo ironije, persiflaže i apsurda. To je odbrana umjetnika koji je čas blagi provokator, a potom tribun, ponekad i prorok. On uznemirava građane jer se inspirirao na izvoru apsurda života, na nesigurnosti postojanja, na neuravnoteženosti egsistencijalnog. Sve je zaustavljeno u hipu, u sukobu, u negaciji... Ali i u humanosti i ljubavi. To je slikarstvo omotano kožom čovjeka odajući psiho-dokumentarni karakter. Otuda je slikovni iskaz dijametralno suprotan svakom konformizmu. Snose se međusobno samo tematski sloj i način govorenja - crtež. Jer, crtež je najpouzdanije mjerilo za iskazivanje osjećaja i mašte. U Merkaševom slučaju još je i obilježje njegove umjetničke osebujnosti. On je apsolutno u svom mediju.

KAZALIŠNI PLAKATI

Jesenas se navršava dva desetljeća Merkaševog umjetničkog bavljenja kazališnim plakatom. Najveći dio toga opusa ostvario je za matično Hrvatsko narodno kazalište u Varaždinu postajući tako neraskidivim dijelom povjesti te kuće. Ali i povijesti kazališnih zbivanja u određenom vremenu. Nasljeđujući plejadu hrvatskih umjetnika na tom osjetljivom i zahtjevnom poslu, od Marka Antoninija, koji je prvi unio slikovne elemente u hrvatski kazališni plakat za komičnu operetu "Mikado" još 1892. godine, preko priznatih umjetnika, istodobno i scenografa, u zagrebačkom Hrvatskom narodnom kazalištu, Ljube Babića, Tomislava Krizmana, Sergeja Glumca, Marijana Trepše, Kamila Tompe do Božidara Rašice, Ede Murtića, Zlatka Boureka, Ivice Antolčića, Borisa Bućana... Goran Merkaš se izdvojio izvornošću svog kazališnog plakata. On je osebujno umjetničko djelo u kojem sama tekstovna poruka ili najava predstave nisu toliko važni koliko kazališni doživljaj te predstave izražen slikarskim sredstvima. Ustvari tako mišljen plakat nije puki propagandni uzorak za oglasne stupove već slikarski, dizajnerski dokument kulturnog života, simbol umjetničko-scenskih ostvarenja. Na tim papirima sažete su emocije scenskog čina, on je vizualiziran okom i dušom slikara; to je vizualni sažetak "poruke" teatarske igre uhvaćen u upečatljivoj točci središnje misli predstave... Svoj odnos prema drugoj umjetnosti, kazalištu, književnosti, Merkaš zasniva na čestitom štovanju djela i mjeri neizravne poruke. U susretu s tim plakatima (F.Kafka: "Proces" ; G. Büchner : "Woyzek"; Injovjekovna francuska farsa : "Tri kurviši pod raspelom" ; D.Fo: "Skoro slučajno žena:

ELIZABETA" ; M.Krleža: "Na rubu pameti" i "Kraljevo" ; L.Kaštelan": "Posljednja karika" i dr.) oduševljeni smo ili ostajemo zatečeni, možemo ih voljeti ili ne slagati se s njima, ali u svakom slučaju pozvani smo da razmišljamo! Ta SLOBODA koju u sebi nosi grafički dizajn , koju Merkašu svojim narudžbama omogućava ravnatelj kazališta Marijan Varjačić i koja je uvijet svake umjetnosti, pa logično i Goranovih plakata, velika je vrijednost te umjetnosti koja je zato zavrijedila svoje ime. Goran Merkaš je, a to posvjedočuju njegove najnovije samostalne izložbe sastavljene kao diptih, nekonvencionalni interpretator riječi i gesta iza ljudskog lika, najčešće. Njegovi su plakati duhoviti i ozbiljni, provokativni i rebusni, savršeno lijepi, izazovni...otkrivajući višeslojnost razmišljanja (poruke) iako su srasli isključivo uz crtačko-grafičku liniju. Koristi se crtežom, kojega je virtuoz; sklon je posudbi i citata...Slijedeći sustav njegovih crteža-slika na plakatima uočavamo ispod te refinirane, nabijene snagom i čiste crtačko-grafičke strukture magične veze s teatrom. Slikar pretače snove u SLIKU u okvir koji se ne može više proširiti. On ispisuje krug oko sebe ne pružajući mogućnost nikome za neki drugačiji pogled, barem ne na ovim plakatnim omeđenjima, uz njegove riječi, u njegovom vremenu i životu s varaždinskim Hrvatskim narodnim kazalištem, posebno. Možda baš zato što je tako, ovo Hrvatsko narodno kazalište nosi laskavu ocjenu "najbolje dizajniranog u Hrvatskoj" . Jasno jer njegov vizualni identitet (logotip, znak, kompleksnu grafičku "galanteriju", ulaznice, majice, grafičku opremu časopisa, plakate, nekada scenografiju, uređenje kazališnog kluba i bistroa...) potpisuje upravo slikar Goran MERKAŠ. Skroman kakav je reći će: bez ravnatelja Varjačića, žene Rajke, glumca i fotografa Ivice Plovanića i Bore Farkaša, tehničkog direktota Tiskare "Varteks", teško da bih uspio. Ako je Goran ponekad skeptičan to je dobro za njegovo djelo, ali važno je da HNK-a iz Varaždina pogađa nepogrešivo. Zato čestitamo Goranu i Kazalištu za njihov zajednički jubilej: dva desetljeća ljubavi.

Marina Baričević

1991.

GEORG BÜCHNER
HRVATSKO
NARODNO
KAZALIŠTE
U VARAŽDINU
Dramaturg
Nataša RAJKOVIĆ
Scenograf
Miljenko SEKULIĆ
Kostimograf
Mirjana ZAGOREC
WOYZECK
Redatelj
Bobo JELČIĆ
Igraju
Slavko BRANKOV
Ljiljana BOGOJEVIĆ
Edvin LIVERIĆ BASSANI
Zdenko BRLEK
Robert PLEMIĆ
Zvonko ZEČEVIĆ
Premijera 17. ožujka 1995.
Sezona 1994. / '95.

AUTOPORTRET IZ BIJEGA, 1976

PROZOR, 1986.

GORAN MERKAŠ

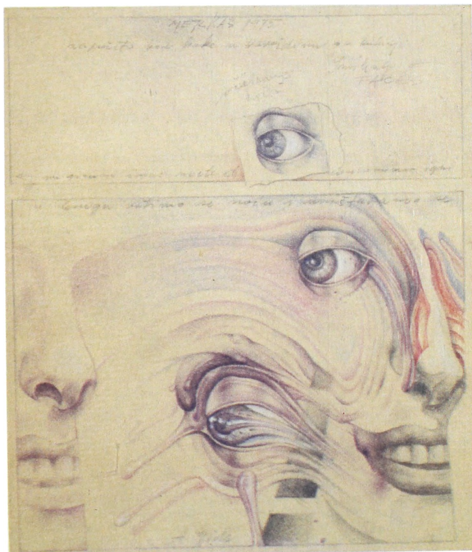
Akademski slikar - dizajner, rođen 15. prosinca 1950. u Varaždinu. Godine 1974. diplomirao je na ALU Zagreb. Dobitnik je 1. nagrade za crtež na Osmom zagrebačkom salonu mladih te niza otkupnih nagrada. Petnaest puta je samostalno izlagao (Varaždin, Zagreb, Široki brijeg, Castelfranco Emilia, Modena, Karlovac...)

Član je zajednice umjetnika Hrvatske te sa statusom samostalnog umjetnika djeluje preko MERKAŠ DeSIGN studia.

Prvenstveno se bavi crtežom i grafičkim dizajnom, a povremeno i scenografijom - pretežito za HNK u Varaždinu.

Autor je vizualnog identiteta HNK u Varaždinu, te gotovo svih plakata i ostalih edicija (programi, razglednice, časopis Gesta...) u izdanju ove kazališne kuće posljednjih dvadesetak godina. Zahvaljujući Merkašu dizajn predstava Varaždinskog kazališta slovi kao najuspjeliji u Zagrebu. Stručni žiri Društva kazališnih umjetnika Hrvatske proglasio je u Vinkovcima u svibnju 96. Goranov plakat za predstavu Woyzeck najboljim hrvatskim kazališnim plakatom u 1996. godini. Ove jeseni navršava se dvadeset godina njegovog kontinuiranog bavljenja kazališnim plakatom.

Proglašavajući ga, između ostalog, jednim od najboljih hrvatskih crtača; o slikarstvu, dizajnu i scenografijama Gorana Merkaša likovne su kritike do sada pisali: Alessandra ANDRELINI, Marina BARIČEVIĆ, Elena CVETKOVA, Višnja BUREK, Vladimir MALEKOVIĆ, Marijan VARJAČIĆ, Darko SAČIĆ, Ernest FIŠER, Dalibor FORETIĆ...

SMILING FACES, 1975.

KAZALIŠNI PLAKATI - CENTAR ZA KULTURU, ČAKOVEC

(Vrijeme nastajanja obuhvaća period od jeseni 1976. do jeseni 1996.)

1. Metastaza	sitotisak	60x100
2. U očekivanju Godota	sitotisak	60x100
3. Žburkova djeca	sitotisak	60x100
4. Štajga	sitotisak	70x100
5. Višnjik	offset	70x100
6. HF	offset	60x100
7. Škola za žene	sitotisak	50x70
8. Nešto će se u gradu dogoditi	sitotisak	50x70
9. Riba Jonina	offset	50x70
10. Svjetlo za insekte	offset	70x100
11. Zelena je moja dolina	offset	70x100
12. Hipokondrijakuš	offset	50x70
13. Čaruga	offset	100x70
14. Gorke suze Petre von Kant	offset	50x70
15. Čovječanstvo	offset	50x70
16. Komedija zabluda	offset	100x70
17. Lutrija imperatora Augustusa	offset	70x100
18. Lutrija imperatora Augustusa	offset	50x70
19. Maskerada	offset	70x70
20. Kraljevo	offset	70x100
21. Elizabeta Bam	offset	70x100
22. Elizabeta - skoro slučajno žena	offset	100x70
23. Stepinac - glas u pustinji	offset	50x70
24. Zrinski	offset	100x70
25. Burleska o grku	offset	50x70
26. Liliom	offset	100x70
27. Bogi Ivač	offset	50x70
28. Antigona	offset	50x70
29. Videl sam Jezuša	offset	100x70
30. Na rubu pameti	offset	50x70
31. Gle kako dan lijepo počinje	offset	100x70
32. Woyzeck	offset	70x100
33. Posljednja karika	offset	100x70
34. Tri kurviši pod raspelom	offset	50x70
35. Braća Karamazovi	sitotisak	50x70
36. Jedermann	offset	70x100
37. Kako nastaje kazališna predstava	offset	50x100
38. Galileovo uzašašće	offset	35x70
39. MAM 93	offset	60x100
40. Varaždinske barkone večeri	offset	70x100
41. 25. VBV - programski plakat	offset	70x100
42. Proces	offset	70x100
43. Pogled s mosta	offset	30x70
44. Svoga tela gospodar	offset	30x70
45. Mladoženja Barillon	offset	30x70

CRTEŽI "FORMULE INNOCENTI" - GALERIJA MIROSLAV KRALJEVIĆ, ZAGREB

1. N°2, kombinirana tehnika, 50x71, 1990.
2. Ono (onaj) drugo (drugi), olovka u boji, 50x70, 1985.
3. Mrtva priroda, olovka u boji, 49x53, 1986.
4. Prozor, kombinirana tehnika, 50x71, 1986.
5. Donna, olovka, 50x70, 1986.
6. Donna 2 olovka, 50x70, 1986.
7. DIC CUR HIC, olovka u boji, 50x70, 1986.
8. This girl had a red nail, olovka u boji, 50x70, 1986.
9. Djevojčica bez žigica, olovka, 50x35, 1986.
10. Dumanske tišine fra Andreja F.M. Botticellia, triptih, kombinirana tehnika 170x90, 1987.
11. Osmjeh za sva vremena, tempera, 49x68, 1988.
12. Bizarni zapisi iz Thalijine krčme, kombinirana tehnika, 85x110, 1989.
13. Portret Hede R., kombinirana tehnika, 60x90, 1989.
14. Crvena idila - Natura morta, olovka u boji, 52x73, 1990.
15. Anno Domini MCMXC, sanquine/akvarel, 57x75, 1990.
16. Posljednji doručak, olovka u boji, 70x48, 1990.
17. Smiling faces, olovka u boji, 50x 60, 1975.
18. Autoportret iz Bileće, kombinirana tehnika, 27x50, 1976.
19. Dvostruki portret pušačice, olovka, 32x50, 1996.
20. Portret Miljenka G., olovka/akvarel, 50x70, 1995.
21. Mimi portret, olovka, 70x100, 1996.

IZLOŽBU OMOGUĆILI: INA-Industrija nafte, d.d. Zagreb i Galerija "MIROSLAV KRALJEVIĆ" HKUD-a INA-Naftaplin ZA IZDAVAČA: Ivan Đerek; UREDNIK KATALOGA: Mijo Ivurek; PREDGOVOR: Marina Baričević; ODABIR I POSTAV: Goran Merkaš; VODITELJ GALERIJE: Branko Franceschi; SAVJET GALERIJE: Darko Schneider, predsjednik, Marina Baričević, Josip Depolo, Želimir Koščević, Mirko Kovačević, Ljerka Njerš, Zlatan Vrkljan; REALIZACIJA: SP Marketing, Zagreb; NAKLADA: 500 primjeraka